

Zenithgebouw
Koning Albert II-laan 37
1030 Brussel
T 02 225 84 11
F 02 225 84 05
informatie@vaph.be
www.vaph.be

BIJLAGE: NOTA AANPASSING GES+

16 juni 2017

Aanpassing GES+

1 INLEIDING

In mei 2016 werd het evaluatierapport GES+ gefinaliseerd. Naar aanleiding van de vaststellingen werden er in het rapport een aantal verbetervoorstellen geformuleerd. Deze voorstellen werden besproken in een werkgroep waarin zowel de GES+ voorzieningen als het VAPH en Jongerenwelzijn vertegenwoordigd waren.

De conclusies van de werkgroep worden in deze nota toegelicht. Deze nota vormt het vertrekpunt voor de noodzakelijke aanpassingen aan de GES+ werking.

Om de GES+ werking te optimaliseren en te stroomlijnen zijn er aanpassingen nodig op de volgende domeinen: de criteria GES+, indicatiestelling en de behandeling van de GES+ dossiers, de infrastructuur, het personeelskader, de verhouding tussen interne en externe doorstroom, de financiering, de hulpcontinuïteit bij uitstroom, de monitoring, de capaciteit en de samenwerking tussen de diverse actoren.

In wat volgt worden de voorstellen tot aanpassing van de verschillende domeinen afzonderlijk toegelicht. Vervolgens wordt er voorgesteld op welke manier dit geïmplementeerd wordt.

2 CRITERIA GES+

De criteria zijn nu erg vaag waardoor er een relatief grote groep kan voldoen. De criteria moeten van die aard zijn dat enkel jongeren met ernstig (externaliserend of internaliserend) gedrag (veelal in combinatie met een handicap) waarvan de impact dermate groot is dat er nood is aan continue, hoofdzakelijk residentiële ondersteuning met een semi-gesloten karakter (cf. infra) hiervan gebruik kunnen maken. GES+-plaatsen zouden voorbehouden moeten zijn voor de meest ernstige problematieken op vlak van gedrags- en emotionele stoornissen.

Om dit te realiseren, wordt er voorgesteld dat jongeren minstens één kenmerk uit elk van de vijf onderstaande categorieën moeten hebben om een indicatiestelling GES+ te krijgen:

1. Jongere heeft de nodige diagnostiek voor gedrags- en emotionele stoornissen

2. Gedragskenmerken van de jongere:

- Extreem gedragspatroon:
 - Herhalende en aanhoudende agressie ten aanzien van zichzelf, anderen, goederen, in verschillende contexten (hulpverlening, school, vrije tijd, gezin, omgeving, ...)
 - Ernstige automutilatie
 - Seksueel grensoverschrijdend gedrag

3. Overige cliënt- en contextkenmerken die het extreme gedragspatroon versterken:

- Comorbiditeit, o.a.:
 - Zwakbegaafd of verstandelijke handicap
 - Psychiatrische problematiek
 - Gedragsstoornis
 - Autisme Spectrum Stoornis
 - Angststoornissen
 - Genetische afwijking (onderliggend aan het extreem gedragspatroon)
- Zeer laag niveau van sociaal-emotionele ontwikkeling (schaal van Dosen)
- Middelenmisbruik
- De jongere loopt vast op verschillende levensdomeinen (hulpverlening, school, vrije tijd, ...)
- Plegen van als misdaad omschreven feit
- Traumatische ervaringen: misbruik, mishandeling of verwaarlozing
- Gezinsrisicofactoren:
 - Psychiatrische hospitalisatie van een ouder
 - Misdaad gepleegd door een ouder
 - Plaatsing van broers en zussen of broers en zussen in pleegzorg
 - Psychische ziekte van leden van het gezin
 - Geweld in het gezin
 - Misbruik van middelen door gezinsleden
 - Onbekende en/of afwezige context

4. Hulpverleningstraject

- Hulpverleningstraject van deze jongeren wordt gekenmerkt door heel wat breuken
- De begeleiding loopt moeilijk in de aan GES aangepaste hulpverleningsvormen
- De jongere verblijft al enige tijd in een Gemeenschapsinstelling of residentiële psychiatrie en kan omwille van de ernst van de problematiek niet uitstromen
- Geen voorziening met doelgroep GES is bereid deze jongere op de wachtlijst te zetten omwille van de ernst van de problematiek

5. Intensiteit van de ondersteuningsnood

- Nabijheid en een intensieve individuele aanpak noodzakelijk: bv. kan moeilijk participeren aan groepsactiviteiten, zinvolle en gestructureerde dagbesteding ontbreekt maar is nodig, etc.
- Aangepaste infrastructuur noodzakelijk: bv. prikkelarme omgeving, afgesloten kasten, verankerde meubels, beveiligde kamer (zowel voor jongere als voor begeleiders), etc
- Beslotenheid noodzakelijk

3 INDICATIESTELLING EN BEHANDELING DOSSIERS

Er werd vastgesteld dat er sinds de start van de consensusdossiers weinig toetsing is rond de kwaliteit van de ingediende A-documenten. Ook wordt dit gebruikt voor interne doorstroom terwijl alle aanmeldingen, ook externe aanmeldingen, objectief met elkaar zouden vergeleken moeten worden. Bespreking van de dossiers in een netwerk zou dit kunnen verbeteren, maar indicatiestelling en prioritering zijn reeds een opdracht van de MDT's en de ITP. Het regionaal GES+-overleg is wel ten eerste aangewezen voor monitoring van de instroom. Dit kan worden georganiseerd door jeugdhulpregie. Op dit overleg is verplichte aanwezigheid van de GES+ voorzieningen vereist.

Om een kwaliteitsverhoging van de indicatiestelling voor GES+ te bekomen, wordt ingezet op vorming voor de belangrijkste aanmelders over de aangepaste criteria en de aangepaste infrastructuur

Concreet wordt dit als volgt vertaald:

- De belangrijkste aanmelders voor GES+ zijn SDJ en in mindere mate OCJ. Regionaal organiseren de GES+ voorzieningen en de teams indicatiestelling een voorstelling van het (vernieuwde) aanbod en de (vernieuwde) criteria voor indicatiestelling voor deze aanmelders. SDJ en OCJ doen voor een indicatiestelling GES+ steeds beroep op een MDT voor de nodige diagnostiek.
- Ten aanzien van de andere MDT's, de gemeenschapsinstellingen en het GES-aanbod organiseren we een globaal infomoment over het (vernieuwde) aanbod en de (vernieuwde) criteria. Wanneer bij de ex-post controles een ISV met indicatie GES+ opduikt, hebben de teams indicatiestelling specifiek oog voor de toepassing van de nieuwe criteria.

4 INSTROOM

Alle aanmeldingen moeten objectief met elkaar vergeleken worden. Interne doorstroom moet dus bekeken worden naast de op dat moment bestaande wachtlijst (externe doorstroom). Zoals vermeld in punt 3 is regionaal GES+-overleg hiervoor aangewezen. Dit overleg heeft als taak de instroom te bewaken en op te volgen in nauw overleg met het team jeugdhulpregie. Daarnaast worden de verschillende instroomvoorwaarden voor plaatsen in kader van het uitbreidingsbeleid 2010 en 2011 afgeschaft. Alle GES+ voorzieningen zijn samen met ITP verantwoordelijk voor een gepaste inzet van de beperkte capaciteit, rekening houdende met de urgentie van alle vragen die voorliggen. Voor alle plaatsen geldt dat minstens de helft van de nieuwe externe instroom moet open staan voor jongeren die uit de gemeenschapsinstellingen uitstromen. ITP monitort mee de langverblijvers in de gemeenschapsinstellingen, en de indicatiestelling voor de vervolghulp. De gemiddelde verblijfsduur wordt door het VAPH gemonitord (gemiddeld 36 maanden over de toegekende plaatsen heen). Het VAPH heeft echter beperkt zicht op de noden in de regio, terwijl er wel een grote nood is aan intensievere monitoring. We pleiten voor een gedegen monitoring door de toegangspoort van de instroom en doorstroom van GES+ plaatsen zodat de jongeren die hier het meeste nood aan hebben gebruik van kunnen maken. De voorzieningen dienen hier ook over te rapporteren.

De vereiste dat de gemiddelde verblijfsduur over de plaatsen heen 36 maanden moet zijn, laten we los. Dit creëert onbedoelde neveneffecten. Zaak is vooral om de begeleiding beperkt te laten zijn in tijd, tot er een duurzaam uitstroomperspectief is. De jeugdhulpbeslissing is beperkt in tijd (voorstel 24 ipv 36 maanden, verlengbaar) en de lopende begeleidingen worden systematisch besproken op regionaal GES+ overleg met oog op (voorbereiden van) uitstroom (cf. supra). Het VAPH monitort de reële verblijfsduur in de GES+ plaatsen.

5 HULPCONTINUÏTEIT

Het aantal schakels in trajecten ligt voor sommige cliënten alarmerend hoog. Deze problematiek wordt meegenomen in de uitwerking van de beleidsopdracht tot hulpcontinuïteit die door de afdeling ACT wordt opgenomen. Dit kan ook in het regionaal overleg worden opgevolgd.

6 INFRASTRUCTUUR EN ERKENNINGSVOORWAARDEN

Er is een sterk verschil tussen voorzieningen te merken in uitbouw GES+-aanbod naar infrastructuur, opnamebereidheid en inzet personeel, ondanks dezelfde erkenning en financiering. De Instroom kan zeer sterk verschillen (open tot zeer restrictief in wie men opvangt).

Sommige voorzieningen hebben een zeer sterke besloten infrastructuur uitgebouwd, terwijl sommigen daar niet in investeren. Het hangt vaak vast met het aantal erkende plaatsen, maar sommige voorzieningen met gelijkaardig aantal plaatsen investeren hier duidelijk meer in. Als gevolg zien we dat een voorziening die zeer sterk heeft geïnvesteerd in de uitbouw van een gesloten unit, meer complexe dossiers krijgen en anderen de minder complexe dossiers, ondanks dezelfde erkenning en middelen.

Het lijkt noodzakelijk om- gezien de jongeren die op dit moment van dit aanbod gebruik maken- een fatsoenlijk uitgebouwde infrastructuur te hebben die nood biedt aan de nodige bescherming en veiligheid, zowel voor de jongeren met een GES+-problematiek, personeel, als andere gebruikers van de voorziening. Ook dient er voldoende personeel te zijn om een zo goed mogelijk aanbod op maat te kunnen voorzien. Dit is enkel mogelijk indien er voldoende schaalgrootte is.

Om een GES+-erkenning te krijgen dient men dus een aangepaste infrastructuur te hebben en dient men een beveiligend besloten aanbod te kunnen voorzien. De nood aan beslotenheid van een individuele jongere mag echter geen uitsluitingscriterium zijn, met andere woorden mag er bij toewijzing nooit het argument gebruikt worden dat er geen aangepaste infrastructuur is. De mate van beslotenheid moet concreet gedefinieerd worden, en het regelgevend kader moet hierop worden aangepast.

De GES+ unit wordt gedefinieerd als een unit die een veilige en beveiligde leefomgeving biedt met individuele kamers waar de jongere tot rust kan komen. De unit kan een afzonderingsfunctie realiseren. Verder worden er geen specifieke normen opgelegd.

Naast de aangepaste infrastructuur werden er op basis van bespreking in de werkgroep nog een aantal andere noodzakelijke erkenningsvoorwaarden uitgewerkt om een GES+ erkenning te kunnen krijgen:

- Elke GES+-unit dient in staat te zijn om een intensief, sterk geïndividualiseerd, hoofdzakelijk residentieel aanbod te organiseren voor kinderen en jongeren met ernstige gedrags- en emotionele stoornissen waarbij een reguliere leefgroepwerking niet meer volstaat.
- Daarnaast voorziet de GES+-unit in begeleiding van de (ruime) context via mobiele en/of ambulante begeleiding.
- Er dient een voldoende personeelsomkadering te zijn om te voorzien in permanente monitoring en een 7/7 aanbod. Een GES+-unit vraagt om een zeer aangepaste leefgroepwerking met een sterk geïndividualiseerd karakter.

- De GES+ unit heeft voldoende schaalgrootte (minstens zes plaatsen) om aan de ene kant professionalisering en specialisatie te realiseren en aan de andere kant beveiliging en een volcontinue werking te bieden.
- Samenwerking met onderwijs is cruciaal. Er is een intense samenwerking met scholen uit de regio. Indien nodig dient er in schoolvervangende dagopvang voorzien te worden.
- Er is een intensieve samenwerking met gemeenschapsinstellingen en psychiatrie.
- Er dient bereidheid te zijn tot opname van jongvolwassenen en men ontwikkelt een netwerk met partners uit aanbod voor volwassenen in functie van het voorzien van vervolgondersteuning.
- Het kunnen aantonen van ervaring met de doelgroep (expertise van personeel) is vereist. Deze expertise dient ook uitgedragen te worden naar andere voorzieningen en partners in de regio (outreach).
- Bij uitstroom blijft de GES+ unit nog een tijd betrokken, door het aanbieden van een terugvalbed indien nodig, en door ondersteuning van de partner(s) die vervolgondersteuning biedt/bieden.

7 FINANCIERING

Op dit moment krijgt een voorziening extra middelen (100% van de personeelsnorm en 1,75 VTE per 6 plaatsen of 15.000 € per jaar per plaats), zodat tegemoet gekomen kan worden aan de bijkomende ondersteuningsnood. De GES+-voorzieningen geven aan dat, indien ze aan de gestelde erkenningsvoorwaarden wensen te voldoen, er een grotere omkadering van het GES+ aanbod nodig is en dus een hogere financiering. De GES+ voorzieningen geven aan dat ze door de GES+ erkenning roofbouw plegen op hun reguliere werking:

- Er wordt personeel afgenomen van de reguliere GES-groepen om de GES+ werking te versterken. Tegelijkertijd zien de GES+ voorzieningen ook een aanzuigeffect bij hun gewone GES-groepen: meer priors en een moeilijker GES-profiel.
- De opdracht om aan contextbegeleiding en outreach te doen is inhoudelijk zinvol, maar binnen de huidige omkadering niet mogelijk, eerder hervalbed ok
- Er moet geopteerd worden voor units ingebed in een bestaande campus, zoniet dient er onredelijk veel ondersteuning voorzien te worden (voor bv. de inzet van een technische dienst voor herstellingen, een agressiecoach, inschakelen agressieteam,...)
- Investerings in infrastructuur gebeuren ook vanuit de reguliere middelen

De werkgroep stelt voor om de bestaande norm voor de huidige GES+-voorzieningen te verhogen naar 2 VTES's per 6 plaatsen (ipv 1,75 VTE). Dit betekent een recurrente kost van ongeveer 200 000 euro.

Daarnaast kan er ook een uitbreiding van het aanbod komen (vanuit bestaande GES+-units, GES++-units of ook gewone GES voorzieningen) De werkgroep stelt voor om 38 bijkomende plaatsen te voorzien. Dit betekent een geschatte recurrente kost van 700 000 euro.

Voor beide pistes dient bijkomende financiering verkregen te worden.

Een evaluatie van de financiering van het GES+-aanbod wordt meegenomen in de intersectorale oefening rond afstemming van de financieringssystemen. Ook dient er bepaald te worden wat de plaats is van de GES+-units binnen de persoonsvolgende financiering voor minderjarigen met een handicap. Naar analogie van de ODB-units voor volwassenen met een handicap kan hier ook nog gedacht worden aan een aparte erkenningsvorm. Dit wordt nog verder opgenomen in de Taskforce Persoonsvolgende financiering voor minderjarigen.

8 CAPACITEITSUITBREIDING

- Op dit moment zijn er 72 GES+-plaatsen en 38 GES++/GES-C plaatsen voorzien.
- Een uitbreiding dient weloverwogen te gebeuren. De capaciteit van GES+ moet beperkt blijven om de cascade in de hulpverlening niet te versterken.
- Ook gewone GES-voorzieningen moeten aanspraak kunnen maken op een GES+-erkenning, en niet alleen de GES++/GES-C plaatsen, indien ze voldoen aan bovenstaande voorwaarden, en mits er voldoende middelen hiervoor kunnen worden vrijgemaakt.
- Er dient voldoende regionale spreiding te zijn van het aanbod. In elke provincie dienen er minstens twee GES+-units te zijn met een capaciteit van minstens 6 personen. Deze units richten zich minstens op:
 - Kinderen en jongeren met een (rand) normale begaafdheid tot licht verstandelijke beperking en ernstige gedrags- en emotionele stoornissen (al dan niet met bijkomende beperkingen)
 - Kinderen en jongeren met een ernstig/matig verstandelijke beperking en ernstige gedrags- en emotionele stoornissen (al dan niet met bijkomende beperkingen) (capaciteit af te spreken op basis van analyse van ITP).
- Er worden regionaal afspraken gemaakt over eventuele differentiatie in de werking van de GES+-voorzieningen.
- Er moet onderzocht worden of er een GES+-aanbod dient te zijn per provincie specifiek voor meisjes.
- 50 % van de totale vrijkomende capaciteit wordt prioritair ingezet voor uitstroom uit de gemeenschapsinstellingen. De opdeling in plaatsen uitbreidingsbeleid 2010 en 2011 verdwijnt.

9 SAMENWERKING

Er is nood aan een meer intensieve samenwerking tussen de verschillende actoren die betrokken zijn bij de hulpverlening aan deze doelgroep. Er wordt geopteerd voor een samenkomst van 2 keer per jaar waar de werking kan worden geëvalueerd. Daarnaast kan er methodiekontwikkeling en kennisdeling worden georganiseerd rond bijvoorbeeld agressiehantering, beslotenheid, leefgroepwerking voor deze doelgroep,... met de partners die zich engageren voor gelijkaardige doelgroepen, i.e. GES+ voorzieningen, gemeenschapsinstellingen, voorzieningen bijkomende erkenning, CANO-voorzieningen en gespecialiseerde residentiële psychiatrie (bv. for-K en IBE; maar óók meerderjarigen, bv. SGA-afdelingen). Ook terbeschikkingstelling van expertise en ondersteuning en time-out afspraken zijn aangewezen.

10 VERDERE AANPAK

- Om een zicht te krijgen op tekorten in de regio en de spreiding van het aanbod per provincie zal er, in samenwerking met de teams jeugdhulpregie en het IROJ een advies worden gevraagd. Er zal hierbinnen aandacht worden gevraagd voor een homogene spreiding van de subdoelgroepen. Het

VAPH en Jongerenwelzijn staan in voor de oproep. Dit advies dient afgeleverd te worden tegen 15 oktober 2017. De aanpassing van het aanbod kan opstarten vanaf 1 januari 2018.

- De mogelijkheid zal worden geboden om al vanaf 1 september 2017 van start te gaan. Om hiervoor in aanmerking te komen, zal een eerste advies uiterlijk op 15 juli 2017 aan het VAPH moeten worden bezorgd.
- De betrokken organisaties (GES+, GES++/ GES-c en GES-voorzieningen) worden op hetzelfde ogenblik aangeschreven en gevraagd of ze hun aanbod GES+-wensen te bestendigen/uit te breiden/plaatsen af te staan op basis van de nieuwe erkenningsvoorwaarden. Ook organisaties met een erkenning vanuit andere sectoren kunnen in aanmerking komen indien ze voldoen aan alle, waaronder ook de sectorale, erkenningsvoorwaarden.
- Op basis hiervan wordt bekeken hoe plaatsen kunnen (her)verdeeld worden of er een verdere uitbreiding van het aanbod nodig is en dienen hiervoor voldoende financiële middelen te worden vrijgemaakt.
- Indien er voorzieningen zijn die hun aanbod wensen af te bouwen en de plaatsen door te geven naar andere organisaties wordt er in een overgangperiode voorzien. Dit wordt samen bekeken met de betrokken organisaties en het team jeugdhulpregie. Voor de cliënten die ondersteuning krijgen vanuit dergelijk organisaties dient er hulpcontinuïteit te zijn.
- Ook voor organisaties die nog geen 6 plaatsen hebben maar hiernaar wensen te groeien wordt er in een overgangperiode voorzien. Ook dit wordt bekeken samen met de betrokken organisaties.
- De nieuwe erkenningsvoorwaarden zullen aan de regelgeving MFC worden toegevoegd.